

Catalogus van schilderijen van Jan Claesz.

1 (afb. 7)

Portret van Bartholomeus van der Wiere, 1593

Paneel, 107 × 82 cm. Tegenhanger van cat. nr. 2.

Gedateerd links naast de schouder: AETATIS: SVAE 39: / 1593.

Opschrift op brief: *Eersamen seer discreten (Secretarius) Tot Amsterdam.*

Bartholomeus van der Wiere, geboren 1533/1534, overleden Amsterdam 1603, zoon van Laurens van der Beecke en N. van der Wiere. Notaris te Amsterdam en vanaf 1578 tot zijn dood in 1603 secretaris van de stad, in welke functie hij feitelijk fungeerde als pensionaris. Gehuwd met Lijsbeth Hendricksdr. (zie cat. nr. 2).

Lit.: *Catalogus der Historische Tentoonstelling*, Amsterdam (Rijksmuseum en Stedelijk Museum) 1925, nr. 539 (als anoniem); De Vries 1934, pp. 75-76 en afb. 29 (als nauw verwant met Aert en Pieter Pietersz.); Cat. Rijksmuseum 1976, p. 683, nr. A 1984 met afb. (als Amsterdamse school); A. Blankert, *Voorlopige catalogus schilderijen daterend van voor 1600*, Amsterdams Historisch Museum, Amsterdam 1975/1979, p. 379, nr. 540 (als anoniem); Ekkart 1990, p. 18 (als Jan Claesz.).

Herk.: Kunsthandel F. Kleinberger, Parijs, 1902; gekocht door het Rijksmuseum, 1902; sinds 1972 in bruikleen aan het Amsterdams Historisch Museum.

Rijksmuseum, Amsterdam (inv. nr. A 1984; bruikleen aan het Amsterdams Historisch Museum)

Opmerking: De portretten van Bartholomeus van der Wiere en zijn vrouw werden waarschijnlijk geschilderd in Amsterdam.

2 (afb. 8)

Portret van Lijsbeth Hendricksdr., 1593

Paneel, 107 × 82 cm. Tegenhanger van cat. nr. 1.

Gedateerd links naast de schouder: AETATIS: SVAE 55 / 1593.

Lijsbeth Hendricksdr., geboren 1537/1538, overleden na 1603. Gehuwd met Bartholomeus van der Wiere (zie cat. nr. 1).

Lit.: *Catalogus der Historische Tentoonstelling*, Amsterdam (Rijksmuseum en Stedelijk Museum), 1925, nr. 540 (als anoniem); De Vries 1934, pp. 75-76 en afb. 30 (als nauw verwant met Aert en Pieter Pietersz.); Cat. Rijksmuseum Amsterdam 1976, p. 683, nr. A 1985 met afb. (als Amsterdamse school); A. Blankert, *Voorlopige catalogus schilderijen daterend van voor 1600*, Amsterdams Historisch Museum, Amsterdam 1975-1979, p. 379, nr. 541 (als anoniem); Ekkart 1990, p. 18 (als Jan Claesz.).

Herk.: Als cat. nr. 1.

Rijksmuseum Amsterdam (inv. nr. A 1985; bruikleen aan Amsterdams Historisch Museum)

3 (afb. 9)

Portret van een achtjarig meisje, 1594

Paneel, 81 × 61 cm.

Gedateerd links naast hals en schouder op sokkel: 1594 / AETATIS: SVAE: 8.

Lit.: De Vries 1934, pp. 78-79 en afb. 36 (als Enkhuizer navolger van Aert en Pieter Pietersz.); Hoogewerff IV, pp. 579-580 (als Meester der Kinderportretten, wellicht identiek met Michiel van

Mierevelt of Willem Willemsz.); Renckens 1948/1949, p. 178 (verward met cat. nr. 4); Ter Kuile 1974-1976, p. 37 (als Jan Claesz.); Ekkart 1990, cat. nr. 25 met afb. (als Jan Claesz.).

Herk.: Volgens overlevering afkomstig uit de verzameling van Anna Wilhelmina van Doesburgh, geboren De Vries (1805-1883); Verzameling Mevrouw W. E. E. Tholen-de Ranitz, 's-Gravenhage; door haar geschonken aan de grootvader van de huidige eigenaar.

Particuliere Nederlandse verzameling

Opmerking: De voorgestelde is hoogstwaarschijnlijk een zusje van het in hetzelfde jaar geportretteerde zesjarige meisje (cat. nr. 4). Ondanks een uitvoerig kwartierstaatonderzoek naar de voorouders van Anna Wilhelmina de Vries konden de beide meisjes niet worden geïdentificeerd.

4 (afb. 10)

Portret van een zesjarig meisje, 1594

Paneel, 81 × 55 cm. (aan rechterzijde afgezaagd).

Gedateerd links naast de schouder op sokkel: AETATIS: SVAE: 6: 1594.

Lit.: cat. *Exhibition of Dutch Art*, Londen (Royal Academy of Arts), 1929, nr. 502D (als Aert Pietersz.); P. Wescher, 'Der Maler Pieter Pietersz. und sein Werk', *Oud-Holland* 46 (1929), p. 170 en afb. 15 (als Meester van het Berlijnse Familieportret); De Vries 1934, pp. 78-79 (als Enkhuizer navolger van Aert en Pieter Pietersz.); Wassenbergh 1934, p. 124, noot 1 (als Enkhuizer meester, wellicht identiek met de Vlaamse Emigrant); cat. tent. *Kinderbildnisse aus drei Jahrhunderten*, Düsseldorf (Kunstverein für die Rheinländer und Westfalen) 1937, nr. 12 met afb.; *De Meesters der 15de en 16de eeuw*, Rijksmuseum Twenthe, Enschede 1938, p. 49, nr. 40, afb. (als Enkhuizer meester); Hoogewerff IV, pp. 575-580 en afb. 277 (als Meester van de Kinderportretten, wellicht identiek met Michiel van Mierevelt of Willem Willemsz.); J. B. Knipping en M. Gerrits, *Het kind in Neerlands beeldende kunst, dl. 1*, Wageningen [1943], pp. 50 en 54 en afb. 26 (als Hollandse school); Renckens 1948/1949, p. 178 (verward met cat. nr. 3); cat. tent. *Kind en spel*, Delft (Museum 'Het Prinsenhof') 1953, nr. 1 en afb. 1 (als Enkhuizer meester); cat. tent. *Het Kinderportret in Noordelijk Nederland in de 16e en 17e eeuw*, Leeuwarden (Fries Museum) 1953/1954, nr. 6 (als Enkhuizer meester); cat. tent. *Children painted by Dutch artists 1550-1820*, Liverpool (Walker Art Gallery) 1956, nr. 5 (als Enkhuizer meester); cat. tent. *Goede onbekenden*, Dordrecht (Dordrechts Museum) 1959, nr. 2 met afb. (als Enkhuizer meester); cat. tent. *Het kind in de Noord-Nederlandse kunst*, IJaren (Singer Museum) 1969, nr. 19 (als Enkhuizer meester); V. Hefting, *Kinderportretten*, Rotterdam 1969, afb. 237 (als Enkhuizer meester); Ter Kuile 1974/1976, p. 37, nr. 60 en afb. 139 (als Jan Claesz.); Ekkart 1990, cat. nr. 26 met afb. (als Jan Claesz.).

Herk.: Kunsthandel Mr. N. Beets, Amsterdam, 1929; aangekocht door het museum, 1933.

Rijksmuseum Twenthe, Enschede (inv. nr. 130)

Opmerking: Zie de opmerking bij cat. nr. 3.

5 (afb. 11)

Portret van Reynu Meynertsdr. Semeyns, 1595

Paneel, 105 × 82 cm.

Gedateerd linksboven: AETATIS / SVAE 31 / 15 / 95

Opschrift linksboven: REYN-OV = / ER.AL.IN / LIEFDEN / GETROV / IS HET / BESTE SIERAET / VAN EEN / DEVCHTSAME / VROV.

Linksboven gedeeld wapen van Linschoten en onbekend.

Reynu Meynertsdr., Semeyns, geboren 1563/1564, overleden tussen 19-11-1614 en 28-8-1616, dochter van Meynert Simonsz. Semeyns en Geert Simonsdr. van Wavershoef. Moeder van het Provenhuis 1607-1613. Huwde Enkhuizen 8-4-1582 met Gerrit Dircksz. (overl. 1589) en hertrouwde Enkhuizen 2-4-1595 met Jan Huygen van Linschoten (1562/1563-1611).

Lit.: De Vries 1934, pp. 78-79 (als Enkhuizer navolger van Aert en Pieter Pietersz.); Hoogewerff IV, p. 579 (als wellicht Meester van de Kinderportretten); Van den Berg 1955, p. 72, nr. 1 en afb. 56 (als vermoedelijk Enkhuizer meester); Ter Kuile 1974/1976, p. 37 (als Jan Claesz.); Ekkart 1985, p. 111-121 en afb. 3 (als Jan Claesz. en met identificatie van de voorgestelde); De Jongh 1986, pp. 110-113, nr. 15 met afb. (als Jan Claesz.); Ekkart 1990, cat. nr. 5 met afb.

Herk.: Vermoedelijk via de dochter van de voorgestelde, Hille-tjen Gerritsdr., vererfd op de zoon van laatstgenoemde, Gerrit Jacobsz. Cronenburg, die in zijn testament van 1664 de Enkhuizense weeshuizen benoemde tot universeel erfgenaam; Gereformerd Weeshuis, Enkhuizen.

Gemeente Enkhuizen, Voormalig Weeshuis

Opmerking: De tegenhanger van dit schilderij, het portret van Jan Huygen van Linschoten, is slechts bekend door een ernaar vervaardigde kopergravure door Lambert Cornelisz. (afb. 12).

6 (afb. 13)

Portret van Mr. Adriaen Teding van Berkhout, 1598

Paneel, 104 × 75 cm.

Gedateerd rechtsboven onder wapen: AETATIS: SVAE: 26 / ANNO 1598.

Rechtsboven wapen Teding van Berkhout.

Mr. Adriaen Teding van Berkhout, geboren Hoorn 1571, overleden 's-Gravenhage 14-8-1620, zoon van Jan Jansz. Teding en Luitwina Adriaensdr. Doctor in de rechten te Orléans 1595, pensionaris van de stad Monnickendam 1596, thesaurier van Monnickendam 1598, rekenmeester van de Generaliteitsrekenkamer 1605-1608 en 1611-1613, lid van de Raad van State 1613, Raadsheer in het Hof van Holland 1614-1620. Huwde te Edam 1597 met Geertruyda Volckertsdr. Gael. Huwde II te Delft 25-5-1604 met Margaretha van Beresteyn (1581-1635).

Lit.: De Vries 1934, p. 72 (als Hoornse navolger van Aert en Pieter Pietersz.); E. A. van Beresteyn, *Ikonografie der leden van het geslacht Van Beresteyn en hunne aangebuwden*, 's-Gravenhage 1940 (= Bijlage 1 in: E. A. van Beresteyn en W. F. del Campo Hartman, *Genealogie van het geslacht Van Beresteyn*, 's-Gravenhage 1941-1954, dl. II), pp. 37-38, nr. 70 en afb. 20 (als Noordhollandse school).

Herk.: Vererfd in de familie Teding van Berkhout.

Teding van Berkhout Stichting

Opmerking: Het schilderij is blijkbaar vervaardigd als een tegen-

hanger bij het reeds in 1595 geschilderde portret van zijn eerste echtgenote Geertruyda Gael (De Vries 1934, p. 77, abusievelijk als 1598; Van Beresteyn 1940, p. 40-41, nr. 77 en afb. 21); dat echter duidelijk van een andere hand is.

7 (afb. 14)

Portret van een eenjarig meisje, 1598

Paneel, 86 × 59,7 cm.

Gedateerd links en rechts naast het hoofd: AETATIS: / SVAE 1 / 15 / 98.

Herk.: Veiling Londen (Christie's) 21-4-1989, nr. 59 met afb. (als Jan Claesz.).

Verblijfplaats onbekend

8 (afb. 15)

Portret van een moeder met kind, 1601

Paneel, 107 × 77 cm.

Gedateerd linksboven, links en rechts van het wapenschild:

AETATIS. / SVA + 22 + / ANNO / 1601.

Linksboven wapenschild met huiskerk.

Lit.: De Vries 1934, p. 78 (als Hoornse navolger van Aert en Pieter Pietersz.); M. H. Gans, *Juwelen en mensen*, Amsterdam 1961, afb. 25 en detail afb. 21 (als anoniem); Cat. Rijksmuseum 1976, p. 675, nr. A 1580 met afb. (als Hollandse school); Ekkart 1990, cat. nr. 27 met afb. (als Jan Claesz.).

Herk.: Veiling Messcher van Vollenhoven e.a. (gedeelte C. H. A. van Engelenburg, Kampen), Amsterdam (Roos) 29-3-1892, nr. 51 (fl. 88,); aldaar gekocht voor het museum; sinds 1968 in bruikleen aan Het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem.

Rijksmuseum Amsterdam (inv. nr. A 1580; in bruikleen aan Het Nederlands Openluchtmuseum, Arnhem)

Opmerking: Het afgebeelde huiskerk is blijkens de Enkhuizer grafboeken gedurende de eerste helft van de zeventiende eeuw gebruikt door Wigger Cornelisz. Timmerman en zijn zonen Heertje en Meynert. Pogingen verband te leggen tussen deze familie en het uit Enkhuizen afkomstige voorgeslacht van C. H. A. van Engelenburg, uit wiens bezit het schilderij in 1892 werd geveild, bleven vooralsnog zonder succes.

9 (afb. 16)

Portret van Albert Fransz. Sonck en zijn zoon François, 1602

Paneel, 122 × 99 cm. Tegenhanger van cat. nr. 10.

Gedateerd rechtsboven: AETATIS. SVAE. 30. / ANNO. 1602 / AETATIS. SVAE. 2 / ANNO. 1602.

Rechtsboven wapen Sonck.

Albert Fransz. Sonck, geboren Hoorn 1571, overleden aldaar 28-11-1658, zoon van Frans Jacobsz. Sonck en Geertruyd Tweyl. Schepen van de stad Hoorn 1600 e.v., burgemeester 1605 e.v., schout 1625-1655. Huwde met Elisabeth Walings (zie cat. nr. 10). Huwde II (huwelijksattestatie Hoorn 19-6-1622) met Cornelia Segwaert, weduwe van François van Bredehoff.

François Albertsz. Sonck, gedoopt Hoorn 3-10-1600, overleden onbekend (vermoedelijk jong gestorven), zoon van Albert Fransz. Sonck en Elisabeth Walings.

Lit.: C. A. Abbing, *Beknopte geschiedenis der Stad Hoorn* [...], Hoorn

1839, p. 100, noot; De Vries 1934, pp. 77-78 en afb. 33 (als Hoornse navolger van Aert en Pieter Pietersz.); Renckens 1948/1949, p. 178 (als Hoornse meester); cat.tent. *Children Painted by Dutch Artists 1550-1820*, Liverpool (Walker Art Gallery) 1956, nr. 6 (als Hoornse meester); cat.tent. *De kogel door de kerk*, Utrecht (Centraal Museum), nr. XI, 1 en afb. p. 148 (als anoniem); De Jongh 1986, pp. 209-211, nr. 45 en kl.afb. na p. 64 (als anoniem); Ekkart 1990, afb. 21 (als Jan Claesz.).

Herk.: Vererving waarschijnlijk via de dochter van de voorgestelde, Elisabeth Sonck (zie cat. 10), gehuwd met Seyn Coninck en vervolgens via haar zoon Nicolaes Coninck en haar kleindochter Hillegond Coninck (1668-1733), echtgenote van Pieter van Avenhorn; in de familie Avenhorn vererfd op haar achterkleindochter Helena Debora Avenhorn (1749-1810), echtgenote van Reep VerLoren; daarna vererfd in de familie VerLoren; legaat Prof.dr. J. Ph. de Monté VerLoren, Zeist, 1974.

Westfries Museum, Hoorn (inv. nr. 01415; oud nr. MVI. 341)

10 (afb. 17)

Portret van Elisabeth Walings met haar dochter Elisabeth Sonck, 1602

Paneel, 122 × 99 cm. Tegenhanger van cat. nr. 9.

Gedateerd linksboven onder het venster: AETATIS.SVAE.27. / ANNO.1602. en op het papiertje in de linkerhand van het kind: AETATIS.SVAE.4.

Elisabeth Walings, geboren 1574/1575, overleden na 1606. Huwde Albert Fransz. Sonck (zie cat. nr. 9).

Elisabeth Albertsdr. Sonck, gedoopt Hoorn 3-12-1598, begraven aldaar 14-6-1657, dochter van Albert Fransz. Sonck en Elisabeth Walings. Huwde Hoorn 28-11-1621 Seyn Albertsz. Coninck.

Lit.: C. A. Abbing, *Beknopte Geschiedenis der Stad Hoorn [...]*, Hoorn 1839, p. 100, noot; De Vries 1934, pp. 77-78 en afb. 34 (als Hoornse navolger van Aert en Pieter Pietersz.); Renckens 1948/1949, p. 178 (als Hoornse meester); cat.tent. *Children Painted by Dutch Artists 1550-1820*, Liverpool (Walker Art Gallery) 1956, nr. 7 (als Hoornse meester); cat.tent. *De kogel door de kerk*, Utrecht (Centraal Museum) 1979, nr. XI, 2 en afb. p. 148 (als anoniem); A. Jensen Adams, *The paintings of Thomas de Keyser (1596/7-1667): A Study of portraiture in seventeenth-century Amsterdam*, Ann Arbor 1986 (diss. Harvard University 1985), dl. 1, p. 219; De Jongh 1986, pp. 209-211, nr. 45 en kl.afb. na p. 64 (als anoniem); Ekkart 1990, afb. 22 (als Jan Claesz.).

Herk.: Als nr. 9.

Westfries Museum, Hoorn (inv. nr. 01416; oud nr. MVL 342)

11 (afb. 18)

Portret van een 67jarige vrouw, 1603

Paneel, 90 × 70 cm.

Gedateerd linksboven: AETATIS.SVAE.67. / ANNO.1603.

Linksboven uitgekrast wapen.

Lit.: A. Bredius, 'Nederlandsche kunst in provinciale musea van Frankrijk', *Oud-Holland* 23 (1905), p. 77 (als manier van C. Ketel); M. Guillet, *La collection de peinture du Musée de Rouen*, Rouen 1956 (= *Revue des Sociétés Savantes de Haute-Normandie, Histoire de l'Art*, No. 4, 1956), p. 88 en afb. 12 (als anoniem Hollands); O. Popovitch, *Catalogue des peintures du Musée des Beaux-Arts de Rouen*,

Rouen 1978, p. 167 (als anoniem Hollands, Amsterdam?, verwant aan P. Pietersz. en C. Ketel).

Herk.: Geschenk Delamarre, 1869.

Musée des Beaux-Arts, Rouen (inv. nr. 869-2-1)

12 (afb. 2)

Portret van Henricus Antonii Nerdenus, 1604

Paneel. Tegenhanger van cat. nr. 13.

Gedateerd rechtsboven onder het wapen: AETATIS.SVAE.59. / ANNO.1604.

Rechtsboven wapen Van der Linden.

Henricus Antonii Nerdenus (van der Linden), geboren Naarden 13-2-1546, overleden Franeker 14-3-1614, zoon van Antonius Henrici van der Linden en Henrica Hermansdr. van Loosdrecht. Predikant te Dijkhuizen 1573, predikant te Enkhuizen 1578, hoogleraar Godgeleerdheid te Franeker 1585-1614. Huwde Ludovica Herbetsdr. Wijncoop (zie cat. nr. 13).

Naar dit schilderij een anonieme geschilderde kopie (afb. 4), vermoedelijk uit het tweede kwart van de zeventiende eeuw (Paneel, 67,5 × 53 cm) in het Stedelijk Museum 't Dr. Coopmanshuis te Franeker (Ekkart 1977, nr. 6 met afb.) en een kopergravure (afb. 5) door Willem Delff (Ekkart nr. 7) met het opschrift *Ioan. Nicol. Enchus. pinx.*

Lit.: R. E. O. Ekkart, *Franeker professorenportretten*, Franeker 1977, p. 42, nr. 5 en afb. op p. 44 (als Jan Claesz.); Ekkart 1990, p. 16 en afb. 17.

Herk.: Onbekend.

Particuliere verzameling, Parijs (1957)

13 (afb. 3)

Portret van Ludovica Herbetsdr. Wijncoop, 1604

Paneel. Tegenhanger van cat. nr. 12.

Gedateerd rechtsboven: AETATIS.SVAE.58 / A^o 1604

Linksboven wapen.

Ludovica Herbetsdr. Wijncoop, geboren 1545/1546, overleden na 1614. Huwde Henricus Antonii Nerdenus (zie cat. nr. 12).

Lit.: R. E. O. Ekkart, *Franeker professorenportretten*, Franeker 1977, p. 42 (als Jan Claesz.); Ekkart 1990, p. 16 en afb. 18.

Herk.: Onbekend.

Particuliere verzameling, Parijs (1957)

14 (afb. 19)

Portret van een vrouw uit de familie Swaeroogh, 1605

Paneel, 90 × 70 cm.

Gedateerd linksboven: AETATIS / SVAE 53 / ANNO / 1605.

Linksboven wapen Swaeroogh.

Herk.: Veiling M. Nelles e.a., Keulen (Heberle), 16/18-12-1895, nr. 79 met afb. (als Hieronymus van Kessel).

Verblijfplaats onbekend

Opmerking: De voorgestelde was waarschijnlijk een zuster van de in 1554 in Amsterdam geboren Pieter Jansz. Swaeroogh, de stamvader van de bekende Enkhuizer familie van buskruitmakers. In aanmerking komt zijn zuster Trijn Jansdr. Swaeroogh, die voor 1585 huwde met Pieter Jansz. Hardebol, maar wier geboorte- en sterfdatum niet bekend zijn.

15 (afb. 20)

Portret van Simon Meindertsz. Coninck, 1608

Paneel, 110 × 87,5 cm.

Gedateerd rechtsboven onder wapenschild: AETATIS.SVAE.65. / .ANNO.1608.

Rechtsboven wapen Coninck. Daarboven inscriptie: DVLCE. EST.PRO.PATRIA. MORI.

Simon Meindertsz. Coninck, geboren 1542/1543, overleden Hoorn 25-12-1613. Raad van Hoorn 1572, dertien maal burgemeester in de periode 1575-1613.

Lit.: C. A. Abbing, *Beknopte Geschiedenis van Hoorn [...]*. Hoorn 1839, p. 100, noot.

Herk.: Vermoedelijk vererfd via zijn zoon Jacob Simonsz. Coninck en zijn kleindochter Hillegond Coninck, echtgenote van Cornelis Kaiser, op haar kleindochter Hillegond Coninck (1668-1733), echtgenote van Pieter Avenhorn, verdere vererving via de families Avenhorn en VerLoren als bij cat.nr.9; legaat Prof. Mr. J. Ph. de Monté VerLoren, Zeist, 1974.

Westfries Museum, Hoorn (inv.nr.02094; oud nr.MVL 343)

16 (afb. 21)

Portret van een jongen, 1608

Paneel, 117,5 × 75 cm.

Gedateerd linksboven: AETATIS.SVAE [...] / .ANNO.1608.

Lit.: Van Arkel en Weissmann, dl.1, 1891, p.116; Van den Berg, 1955, p.72, nr.2 en afb.58 (als vermoedelijk Enkhuizer meester); Ekkart 1990, cat.nr.28 met afb. (als Jan Claesz.).

Herk.: Gereformeerd Weeshuis, Enkhuizen.

Gemeente Enkhuizen, Voormalig Weeshuis

Opmerking: In de aantekeningen van D. Brouwer, berustend in het Archief van het Weeshuis, wordt de voorgestelde jongen vermeld als tien jaar oud. Het is niet duidelijk of Brouwer wellicht nog restanten van de leeftijdsinscriptie kon lezen of dat zijn leeftijds aanduiding gebaseerd is op een schatting op grond van het uiterlijk van de voorgestelde.

17 (afb. 22)

Portret van een vijfjarige jongen, 1609

Paneel, 100,5 × 70 cm.

Gedateerd linksboven op pilaster: AETATIS.SVAE.5. / ANNO 1609.

Lit.: Van Arkel en Weissman, dl.1, 1891, p.117; Moes dl.11, nr.7146 (als anoniem portret van Rieuwert Dircksz. Roodtvelt gezegd Semeyns); P. J. Buyskes, *Het Privilegie Semeyns*, Haarlem 1907, afb. (als portret van Rieuwert Dircksz. Roodtvelt gezegd Semeyns); Ch. Dumas, catalogus tentoonstelling *In het zadel. Het Nederlandse ruiterportret van 1550 tot 1900*, Leeuwarden / 's-Hertogenbosch / Assen 1979-1980, p.23 en p.121, nr.308 (als anoniem zeventiende eeuw); Ekkart 1990, cat.nr.29 met afb. (als portret van een onbekende jongen, mogelijk Sieuwert Heynsius, door Jan Claesz.).

Herk.: Vererving tot in de achttiende eeuw onzeker; collectie Dirk Semeyn van Loosen (1696-1757), via zijn broer Pieter van Loosen vererfd op diens afstammelingen; na het kinderloos overlijden van Margaretha Snouck van Loosen (1807-1885) uit haar boedel gekocht door mr. J. de Vries van Doesburgh (1863-1951). Stichting Semeyns de Vries van Doesburgh

Opmerking: De traditionele identificatie van de voorgestelde als Rieuwert Dircksz. Roodtvelt gezegd Semeyns is onjuist, aangezien die pas in 1605 geboren werd en dus in 1609 nog geen vijf jaar oud was. Uitgaande van de kwartierstaat van Dirck Semeyn van Loosen, de vroegst bekende eigenaar, is de beste kandidaat Sieuwert Heynsius (1603-1652), wiens dochter Elia Heynsius (1639-1703) huwde met Dirck Simonsz. Semeyns en via haar dochter Aaffien de grootmoeder was van Dirck Semeyn van Loosen.

18 (afb. 24)

Portret van een meisje met een rinkelbel, ca. 1609

Paneel, 91 × 62,5 cm.

Gedateerd links en rechts naast het hoofd: AETATIS / SVAE [...] ANNO / 160[.].

Lit.: A. Wassenbergh, 'De baby's en hun rinkelbel', *134ste Verslag Fries Genootschap over 1962*, pp.38-39 en afb.5 (als Vlaamse Emigrant); Wassenbergh 1967, p.20, nr.8 en afb.25 (als Adriaen van der Linde); cat.tent. *Het kind in de Noord-Nederlandse kunst*, Laren (Singer Museum) 1969, nr.28 en afb.14 (als Adriaen van der Linde); C. Boschma en F. Snoep, 'Fries Museum', *Openbaar Kunstbezit* 1972, januari, kleurenafb.4 (als Adriaen van der Linde toeg.); C. Boschma e.a., *Fries Museum*, Haarlem 1978, p.51 met kleurenafb. (als Adriaen van der Linde); cat.tent. *The Golden Age, Dutch seventeenth century portraiture*, Sarasota (The John and Mable Ringling Museum of Art), 1980-1981, nr.38 met afb. (als Adriaen van der Linde); Ekkart 1990, cat.nr.30 met afb. (als Jan Claesz.).

Herk.: Particuliere verzameling, Groot-Brittannië; Kunsthandel A.C. Beeling, Leeuwarden, 1961; verworven door de Ottema-Kingma Stichting, Leeuwarden en als permanent bruikleen gegeven aan het Fries Museum.

Fries Museum, Leeuwarden (inv.nr.1962-81)

19 (afb. 26)

Portret van een meisje van negen maanden, 1612

Paneel, 78 × 58,5 cm.

Gedateerd links en rechts naast het hoofd: AETATIS / SVAE.3/4 / ANNO 1612.

Lit.: Wassenbergh 1967, p.20, nr.9 en afb.26 (als Adriaen van der Linde, resp. trant van Adriaen van der Linde); Ekkart 1990, p.75 (als Jan Claesz.).

Herk.: Verzameling G. Young, Sheffield; Kunsthandel Leonard Koctser, Londen (Gids *The Antique Dealer's fair & Exhibition*, Londen (Grosvenor House) 1965, p.53, afb.; cat. najaar 1968, nr.13 en advertentie in *The Connoisseur*, vol.169, nr.680, okt.1968, p. xxxix met afb. in kleur, steeds als Wybrand de Geest).

Verblijfplaats onbekend

20 (afb. 27)

Portret van een driejarige jongen, 1613

Paneel, 110,5 × 77 cm.

Gedateerd rechts naast het hoofd: AETATIS SVAE.3 [?] / ANNO 1613.

Herk.: Kunsthandel Leger, Londen, ca. 1945 (als anoniem Nederlands).

Particuliere verzameling, Zuid-Afrika

21 (afb. 32)

Portret van Hilletjen Gerritsdr., 1613

Paneel, 110,5 × 78 cm.

Gedateerd rechtsboven naast het hoofd: AETATIS SVAE. [...] / ANNO. 1613.

Linksboven gedeeld wapen Van Linschoten en onbekend.

Hilletjen Gerritsdr., gedoopt Enkhuizen 4-1-1587, begraven aldaar 6-9-1655, dochter van Gerrit Dirksz. en Reynu Meynertsdr. Semeys (zie cat.nr. 5). Huwde Enkhuizen 20-4-1616 met Jacob Lucasz. (1593-1640).

Lit.: Van Arkel en Weissman, dl.1, 1891, p.114; Van den Berg 1955, p.72, nr.5 (als vermoedelijk Enkhuizer meester); Ekkart 1985, pp.111-121 en afb.4 (als Jan Claesz., met identificatie van voorgestelde); Ekkart 1990, nr.6 met afb..

Herk.: Als cat.nr. 5.

Gemeente Enkhuizen, Voormalig Weeshuis

22 (afb. 30)

Portret van Hendrick van Gent, 1613

Paneel, 106 × 73 cm. Tegenhanger van cat.nr.23.

Gedateerd linksboven: AETATIS.SVAE 26 / ANNO 1613.

Rechtsboven wapen van Gent.

Hendrick Hendricksz. van Gent, geboren 1586/1587, overleden Enkhuizen 18-9-1659, zoon van Hendrick Arentsz. van Gent en Meyns Foppe. Boekhouder van de Verenigde Oostindische Compagnie, bewindhebber idem 1637, schepen van Enkhuizen 1639, 1642, 1644 en 1647. Huwde Hoorn 9-9-1612 met Catharina Dirxdr. Coolen (zie cat.nr. 24).

Lit.: G.H.J.C. Eschauzier, *De Navorscher* 30 (1880), p.432; *Catalogue of the Collection of Foreign and American Paintings owned by Mr. George A. Hearn*, New York 1908, p.114, nr.142 met afb. (als Dutch school).

Herk.: Vererfd via zijn zoon mr. Joan van Gent (1630-1706), diens dochter Petronella van Gent, gehuwd met mr. Augustinus Duyvensz., de dochter van de laatstgenoemden, Margaretha Catharina Duyvensz., gehuwd met mr. Frederik Verbruggen, op hun dochter Margaretha Petronella Verbruggen, gehuwd met Jan Andries Kluppel; via hun zoon mr. Andries Jacob Kluppel vererfd op mr. Jan Andries Kluppel (1783-1862); Verzameling G.H.J.C. Eschauzier, 1880; Verzameling George A. Hearn, New York; veiling Hearn, New York (American Art Galleries) 25-2/4-3-1918, nr.331 met afb. (als Dutch School; aan W.B. George).

Verblijfplaats onbekend

23 (afb. 31)

Portret van Catharina Dirxdr. Coolen, 1613

Paneel, 106 × 73 cm. Tegenhanger van cat.nr.22.

Gedateerd rechtsboven: AETATIS.SVAE 19 / ANNO 1613.

Linksboven wapenschild met huismerk.

Catharina Dirxdr. Coolen, geboren Hoorn 1593/1594, overleden Enkhuizen 27-9-1650. Huwde Hoorn 9-9-1612 met Hendrick Hendricksz. van Gent (zie cat.nr. 23).

Lit.: G.H.J.C. Eschauzier, *De Navorscher* 30 (1880), p.432; *Catalogue of the Collection of Foreign and American Paintings owned by Mr. George A. Hearn*, New York 1908, p.115, nr.143 met afb. (als Dutch School).

Herk.: Als nr. 22. Veiling Hearn, New York (American Art Galleries) 25-2/2-4-1918, nr.332 met afb. (als Dutch School; aan W.B. George).

Verblijfplaats onbekend

24 (afb. 28)

Portret van Claes (?) Gerritsz. Slijper, 1614(?)

Paneel, 89 × 64 cm.

Gedateerd linksboven: AETATIS.SVAE.4. / ANNO.1612 [lees: 1614?].

Linksboven huismerk Slijper.

Waarschijnlijk: Claes Gerritsz. Slijper, gedoopt Enkhuizen 28-3-1610, begraven aldaar 8-1-1685, zoon van Gerrit Jansz. Slijper (zie cat.nr. 25) en Kenou Jacobsdr. (zie cat.nr. 26).

Lit.: Van den Berg 1955, p.72, nr.3 en afb.57 (als vermoedelijk Enkhuizer meester); Ekkart 1989, pp.53-57 en afb.4 (als gedeeltelijk overschilderd werk van Jan Claesz., met mogelijke identificatie van de voorgestelde als Jan Gerritsz. Slijper); Ekkart 1990, nr.11 met afb. (als waarschijnlijk portret van Claes Gerritsz. Slijper).

Herk.: Mogelijk door de voorgestelde gelegateerd aan het Weeshuis; Gereformeerd Weeshuis, Enkhuizen.

Gemeente Enkhuizen, Voormalig Weeshuis

Opmerking: Indien, zoals waarschijnlijk is, de op het schilderij vermelde datum oorspronkelijk 1614 luidde, zoals ook het geval is bij het door een andere hand vervaardigde portret van Jan Gerritsz. Slijper uit dezelfde collectie, is de voorgestelde ongetwijfeld Claes Gerritsz. Slijper.

25 (afb. 33)

Portret van Gerrit Jansz. Slijper, 1616

Paneel, 111 × 82 cm. Tegenhanger van cat.nr. 26.

Gedateerd linksboven: AETATIS SVAE 35 / ANNO 1616.

Rechtsboven wapenschild met huismerk Slijper.

Gerrit Jansz. Slijper, geboren Graft 1580/1581, begraven Enkhuizen 6-12-1660, zoon van Jan Claesz. Slijper en N.N. Jansdr. Haringkoper te Enkhuizen. Huwde Enkhuizen 8-2-1604 met Kenou Jacobsdr. (zie cat.nr. 26).

Lit.: Van Arkel en Weissman, dl. 1, 1891, p.114; Van den Berg 1955, p.72, nr.6 (als vermoedelijk Enkhuizer meester); Ekkart 1989, pp.53-57 en afb.1 (als Jan Claesz., met identificatie van voorgestelde); Ekkart 1990, nr.8 met afb.

Herkomst: Mogelijk door de zoon van de voorgestelde, Claes Gerritsz. Slijper (1610-1685), gelegateerd aan het Weeshuis; Gereformeerd Weeshuis, Enkhuizen.

Gemeente Enkhuizen, Voormalig Weeshuis

26 (afb. 34)

Portret van Kenou Jacobsdr. (te Joost), 1616

Paneel, 111 × 82 cm. Tegenhanger van cat.nr. 25.

Gedateerd rechtsboven: AETATIS SVAE 32 / ANNO 1616.

Linksboven wapenschild met huismerk Te Joost.

Kenou Jacobsdr., gedoopt Enkhuizen 29-3-1584, begraven aldaar 9-8-1653, dochter van Jacob Jansz. te Joost en Dirkjen Pietersdr. (Dol). Huwde Enkhuizen 8-2-1604 met Gerrit Jansz. Slijper (zie cat.nr. 25).

Lit.: Van Arkel en Weissman, dl.1, 1891, p.114; Van den Berg

1955, p. 73, nr. 7 (als vermoedelijk Enkhuizer meester); Ekkart 1989, pp. 53-57 en afb. 2 (als Jan Claesz., met identificatie van voorgestelde); Ekkart 1990, nr. 10 met afb.

Herk.: Als cat. nr. 25.

Gemeente Enkhuizen, Voormalig Weeshuis

27 (afb. 36)

Portret van een veertigjarige vrouw, 1618

Paneel, 98 × 73,5 cm.

Gedateerd links naast het hoofd: AETATIS SVAE.40 / ANNO 1618.

Particuliere verzameling, Engeland

28 (afb. 23)

Portret van een jongen met zweep

Paneel, 55,5 × 34 cm (in hoogte en breedte ingekort).

Lit.: G. Glück, *Niederländische Gemälde aus der Sammlung des Herrn Dr. Leon Lilienfeld in Wien*, Wien 1917, p. 62, nr. 21 met afb. (als Wybrand de Geest?).

Herk.: Verzameling Dr. L. Lilienfeld, Wenen, 1917; Veiling Leon Lilienfeld (Wenen), New York (Sotheby Parke Bernet) 17/18-5-1972, nr. 40 (als Wybrand de Geest).

Verblijfplaats onbekend

Opmerking: Het slechts uit een kleine reproductie naar het bewaard gebleven fragment bekende schilderij moet vermoedelijk omstreeks 1610-1615 zijn geschilderd.

29 (afb. 35)

Portret van een jonge vrouw

Paneel, ovaal, 59 × 44 cm.

Herk.: Kunsthandel C. P. A. & G. R. Castendijk, Rotterdam (cat. *Oude Meesters*, april/mei 1966, nr. 15 met afb., als Joseph Heinz de Oude; Oude Kunst- en Antiekbeurs, Delft, 1970, als Hollandse school, ca. 1600).

Particuliere Nederlandse verzameling

Opmerking: Het schilderij is ongetwijfeld een fragment van een oorspronkelijk rechthoekig portret; het dateert vermoedelijk uit de latere periode van de schilder (na 1610).

Summary

In Enkhuizen, the fifth major town in the region of Holland at the time, dozens of portraits were painted in the last years of the sixteenth and first decades of the seventeenth century. In 1934 A. B. de Vries acknowledged a few paintings of 1594 and 1595 (cat. nos. 3, 4 and 5) as the work of an artist who was active in Enkhuizen and a follower of the Amsterdam painters Pieter and Aert Pietersz. It transpires that a large number of other portraits can be attributed to that same painter. Thanks to the fact that a print by Willem Delff after one of the works in this group, a portrait of Henricus Antonii Nerdenus of 1604 (fig. 5) bears the inscription *Ioan. Nicol. Enchus. pinx.*, the anonymous Enkhuizen artist can be identified as one Jan Claesz. Archive research has yielded only a series of entries in notarial deeds of 1613-1616, but the painter's works facilitate the construction of a brief biography.

Jan Claesz. was probably born around 1570 or a little earlier in or near Enkhuizen, and trained with Pieter or Aert Pietersz. in Amsterdam. The young artist painted a few portraits in that city in 1593. Shortly afterwards he moved to Enkhuizen, where, judging by his paintings, he was certainly active until 1618. He probably died that year or a little later. As far as can be established he confined himself to portraiture. The earliest known attributable works are his portraits of Bartholomeus van der Wierc and his wife, painted in 1593 (figs. 7 and 8) and clearly showing the influence of Pieter and Aert Pietersz. The compositions and poses are characteristic of Jan Claesz.'s work; the background perspective does not quite come off. His portraits of two sisters of 1594 (figs. 9 and 10) are less ambitious, and are among the most attractive Netherlandish children's portraits of the late sixteenth century. Very similar is a portrait of Reynu Semeyns, painted a year

later (fig. 11), which displays the same painstaking method. This picture once had a companion piece, a portrait of the famous explorer Jan Huygen van Linschoten which is only known from a copper engraving with a partial copy in mirror image (fig. 12). This print suggests a close relationship between the portrait of Van Linschoten and a painting of 1598 in which Adriaen Teding van Berkhout is depicted (fig. 13). In 1598 Jan Claesz. also painted a full-length portrait of a child standing on a tiled floor, with two pilasters and an arch in the background (fig. 14), an arrangement he used on a number of subsequent occasions (figs. 23, 24, 26 and 27). A separate group in Jan Claesz.'s oeuvre consists of three double portraits of 1601 and 1602, featuring an adult with a child (figs. 15, 16 and 17); the companion pieces of 1602 demonstrate that the painter not only worked for Enkhuizen patrons but also for the regents in the neighbouring town of Hoorn.

A few portraits of older people painted between 1603 and 1608 (figs. 2, 3, 18, 19 and 20) clearly show the minute detail in the painting, sometimes resulting in a certain hardness in the rendering. A portrait of a boy of 1608 (fig. 21) suggests that the artist was familiar with the interest evinced in other towns for giving portraits *trompe-l'oeil* frames. Another portrait of a boy painted a year later (fig. 22) is the earliest known example of a type of children's portrait that was especially popular in West Frisia in the seventeenth century; the subject is a boy with a miniature horse. A child's portrait previously attributed to Adriaen van der Linde, a painter active in Frisia, but consistent in every aspect with other paintings by Jan Claesz., dates from the same period (fig. 24). A similar portrait, probably depicting Claes Gerritsz. Slijper and painted in 1614, has suffered considerably from overpainting of the head (fig. 28).